

ORAZ WYDAWNICTWA: **DZIEŃ BYDGOSKI - DZIEŃ GRUDZIĄDZKI - GAZETA GDAŃSKA - GAZETA MORSKA
DZIEŃ TCZEWSKI - DZIEŃ KUJAWSKI - GAZETA MOGILEŃSKA** : - : - : - : -

Redakcja i Administracja: Toruń, ul. Bydgoska 56. - Telefony redakcyjne: 10-91 ogólny (czynny w dzień i w nocy), 10-92 sekretarz redakcji, 10-93 redaktor naczelny. Telefony administracyjne: 10-94 biuro administracji, 10-95 kierownik administracji, 17-48 filja miejska administracji.
Filja Administracji: Królowej Jadwigi nr. 12/14, wejście od ul. Mała Garbary nr. 2. - Konto czekowe P. K. O. 160-315.

Obywatelki! Obywatele! Najjaśniejsza Rzeczpospolita wzywa Was do urn wyborczych!

(t.) A wiec już jutro, w niedzielę, 8 bm., wyborcy pośpiesza do urn, by spełnić swój obowiązek obywatelski i dać Państwu nowy, całkiem do dawnych niepodobny parlament.

Zamknięty zostanie nowy etap w wielkiej pracy nad umocnieniem naszego Państwa. Jeden z najważniejszych punktów testamentu zgasłego Wodza i Nauczyciela Narodu będzie tem samem wykonany.

Konstytucja kwietniowa wznacza Sejmowi ważną rolę w nowym ustroju Państwa. Ale nie tylko dlatego każdy prawy i dobry obywatel tego Państwa powinien spełnić swój obowiązek wyborczy.

Na Polskę są w tej chwili zwrócone oczy całego świata. Nieszczęściem naszych dziejów były swary i waśnie wewnętrzne. Musimy dziś światu pokazać, że należą już one do niepowrotnej przeszłości. Tego domaga się naj-

żywniejszy interes naszego Państwa, wskrzeszonego krwawym trudem żołnierza i opartego dziś o cnoty publiczne swoich obywateli.

Jesteśmy we własnym, wolnym Państwie. Zapominać nam o tem niewolno. Wszyscy jak jeden mąż musimy dbać o jego przyszłość. Nikomu niewolno się uchylać od swoich obowiązków względem własnego Państwa, jeśli nie chce czoła swego naznaczyć stygmatem hańby

Musimy dać wobec świata całego dowód swego przywiązania do własnej państwowości. Jest to kwestia naszego honoru i odpowiedzialności zbiorowej wobec przyszłych pokoleń.

Wielki autoritet śp. Marszałka Piłsudskiego, dopóki Jego geniusz przewodził Narodowi, jednał Polskę na świecie głęboki podziw i szacunek. Dziś, gdy tego Geniusza niema już między nami, tembardziej winniśmy

dbać o to, aby niczem raz zdobytej w świecie pozycji nie zachwiać.

Mieszkańcy Pomorza wiedza najlepiej o tem, jaka jest pozycja naszego kraju wobec zewnętrznego świata I z pewnością będą ostatnimi wśród tych, którzy by chcieli czemkolwiek te pozycje na szwank narazić.

Wybory mają wzmocnić te pozycje jeszcze bardziej.

Kto tego nie rozumie, albo zrozumieć nie chce, ten sam stawia się poza nawias społeczności.

Staje się widzem polskiej rzeczywistości. Okrywa się pietnem najstraszliwszej hańby — obojętności na losy Ojczyzny.

Obywatelki! Obywatele!

Pamiętajcie, że w nadchodząca niedziele nie głosujecie dla jakiejś partji, dla jakiejś grupy czy koterji społecznej.

To Najjaśniejsza Rzeczpospolita wzywa Was do urn wyborczych!

faktem wielkiej wagi, dlatego i nasz stosunek do nich być powinien pełen rozwagi i taktu. Wszystkiego, coby Kościołowi lub Ojczyźnie szkodę przynieść mogło, unikać musimy. Stanowisko nasze dyktuje nam nasze obowiązki względem Boga, Narodu i Państwa, kapłan bowiem katolicki jest nie tylko przyjacielem Królestwa Bożego na ziemi, ale i obywatelem Państwa, społecznikiem i patriotą. Nie mogą więc mu być obojętne i z pewnością nie są sprawy, dotyczące ogółu ludności, życia państwowego i dobra narodu.

Każdy z nas współdziałać winien w tej dziedzinie według najlepszej woli swojej i w zgodzie z sumieniem własnym, mając dobra wlecze i doczesne na uwadze. Tym duchem kierować się winni i wierni, których zbawienie a nawet i dobro doczesne Bóg nam powierzył.

Ambona jednak i Kościół nie są miejscem agitacji wyborczej, bo ich przeznaczeniem jest nauczanie wiary moralności i obowiązków naszych z nich płynących.

W oba dni wyborów Przew. Duchowieństwo wraz z wiernymi modlić się będzie o pomyślny dla kraju wynik wyborów i o błogosławieństwo Boże dla ukochanej Polski.

Onegdaj J. E. ks. Biskup Chełmiński dr. Stanisław Okoniewski nadesłał nam do opublikowania swe pismo odręczne, które raz jeszcze drukujemy:

W ostatniej jeszcze chwili podnoszę głos, by diecezjanom swoim przypomnieć obowiązek uczestniczenia w wyborach. Usuwanie się od nich nie tylko pozbawia wpływu na kształtowanie się losów Ojczyzny, ale wytwarza nadto niebezpieczny precedens na przyszłość. Skoro część społeczeństwa odzwyczai się teraz od oddania głosu wyborczego trudno będzie zachęcić ją i spowodować do głosowania w przyszłości. W pracy nad rozwojem potęgłi mocarstwowej narodu nie należy — tak samo jak nad udoskonaleniem własnym — nigdy ręk opuścić, chociaż nie osłaga się zrazu celu zamierzonego. Chęć przerywania życia politycznego mści się tak, jak się mści chęć przerywania życia indywidualnego. Dlatego bierzmy wszyscy udział w wyborach!

X. Stanisław W. Okoniewski.
Biskup Chełmiński.

Pełplin, dnia 4 września 1935 r.

Najwyżsi dostojnicy Kościoła katolickiego o wyborach

J. Em. ks. Prymas Hlond w swym liście o chrześcijańskich zasadach życia państwowego pisał:

„Kościół nie zakazuje katolikom udziału w polityce, owszem zachęca ich i wzywa do czynnego udziału w życiu państwowem... Powinni więc katolicy nie tylko iść do urny wyborczej, aby do ciała ustawodawczych wybierać ludzi uczciwych i o duchu katolickim, lecz powinni wchodzić do rządów, do sejmów i senatów, do administracji politycznej i samorządowej. Powinien zatem katolik wstępować w życie publiczne świadom swej katolickiej za nie odpowiedzialności, czyli z dojrzałym sądem o wielkich zagadnieniach państwowych, a zarazem z katolickim poglądem na ich stronę moralną“.

J. E. ks. Biskup Kazimierz Bukraba, ordynariusz diecezji pińskiej, zwrócił się do duchowieństwa swej diecezji z poniższym zarządzeniem:

W związku z mającymi się odbyć w dniach 8 i 15 września wyborami do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w serdecznej trosce o dobro Państwa, oraz o istotne interesy Wiary Świętej zarządzamy co następuje:

1) Wielebne Duchowieństwo naszej diecezji pińskiej pouczy z ambony wiernych, że stosownie do obowiązującej nowej ordynacji wyborczej, gdy głosować mają na poszczególne osoby, kandydujące na posłów i senatorów, mają najświętszy obowiązek sumienia głos swój oddać, t. j. postawić kreskę obok nazwiska kandydata, tylko na te osoby kandydatów, które swemi przeko-

naniem i swem życiem uczciwem katolickim dają pełną gwarancję, że w dziedzinie ustawodawczej strzec będą prawdziwych interesów Państwa i wiary świętej.

2) Przypomniawszy wiernym istotną zasadę ich sumiennego ustosunkowania się do nadchodzących wyborów. Wielebne Duchowieństwo w swych przemówieniach z ambon najstaranniej będzie unikać wszelkich komentarzy, dotyczących tak samej ordynacji wyborczej, jak i kandydatów, które mo-

gą być, lub będą wysunięte w wyborach obecnych“.

J. E. ks. Biskup Włodzimierz Jasiński, ordynariusz diecezji łódzkiej, w związku z nadchodzącymi wyborami do Sejmu i Senatu wystosował do duchowieństwa swej diecezji następujące orędzie:

„W naszym państwowem i społecznem życiu wybory do izb ustawodawczych są

Obowiązek głosowania

Każdego obywatela, noszącego się z zamiarem niegłosowania trapić musi pytanie, czy głosowanie jest obowiązkiem, czy też czystem uprawnieniem, którem by mógł swobodnie dysponować.

Odpowiedź daje ustawa konstytucyjna i ordynacja wyborcza do Sejmu.

Pozornie wydawałoby się, że ustawy te określają głosowanie, jako wyłączne uprawnienie, że zatem pozwalają wątplięcemu obywatelowi na beczynność w dniu wyborów. Boć przecież wybieranie do Sejmu jest określone w nich wyraźnie jako prawo. Ta interpretacja słowna byłaby jednak mylna. Znamy pojęcia prawa cywilnego, prawa wekslowego etc., a przecież określają one nie tylko uprawnienia, ale i to w pierwszym rzę-

dzie obowiązki. Gdy przyjrzymy się poszczególnym „prawom“ w różnych dziedzinach ustawodawstwa, przekonamy się, że zawierają one nierozdzielny związek uprawnienia i obowiązku. Tak np. prawo ojca wobec dziecka ma charakter nie tylko uprawnienia, ale w pierwszym rzędzie charakter obowiązku.

Pozostawałby jeszcze drugi pozorny argument dla uspokojenia sympatyka niegłosowania. Oto niegłosowanie nie jest związane z żadnym rygorem, podczas, gdy inne uchybienia przeciw ordynacji wyborczej związane są z karami porządkowemi. Jednakże ustawodawstwo zna obowiązki, których nie łączy z żadnym rygorem na wypadek ich niewypełnienia. Niekłóre zobowiązania mają

tak subtelny charakter, że łączenie ich z jakimkolwiek rygorem pozbawiłoby wszelkiej wartości działalność w ten sposób osiągniętą.

Jasnym jest, że łączenie niegłosowania z jakimkolwiek ustawowym rygorem byłoby nie do pomyślenia, gdyż załbiłoby ono wartość głosowania.

Gdzież przeto szukać należy kryterjum, czy głosowanie jest obowiązkiem, czy wyłącznym uprawnieniem? Kryterjum to leży w odpowiedzi na pytanie, czy głosowanie jest dla Państwa potrzebne, a więc, czy niegłosowanie przyniosłoby mu szkodę. Wszak „salus Rei Publicae suprema lex“.

Oto Państwo zwraca się w dniu wy-

(Ciąg dalszy na stronie 2-giej).

PIWA

Śmietanka Pomorska, Karamel, Koźlak),
Lemoniady i Wody Podgórskie są najlepsze!

OBYWATELE! W niedzielę 8 b. m. wszyscy do urn wyborczych!

Polska na kongresie żeglugi w Brukseli

W dniach od 2-go do 13-go b. m. odbywa się w Brukseli **XII-ty międzynarodowy kongres żeglugi**, na który wszystkie kraje wysyłają swoich przedstawicieli z pośród wybitnych fachowców z dziedziny gospodarki wodnej.

Na kongres ten zgłoszono szereg referatów, dotyczących **żeglugi morskiej i żeglugi śródlądowej**.

Żegluga śródlądowa zajmuje w całym szeregu krajów bardzo poważne stanowisko, przyczyniając się wskutek niskich kosztów przewozu do ożywienia życia gospodarczego. Z faktu tego wynika konieczność przeprowadzenia badań nad możliwościami stworzenia nowych dróg wodnych przez uregulowanie rzek istniejących, oraz przeprowadzenie kanałów.

Polska, jako kraj uposażony w liczne rzeki, jest specjalnie zainteresowana z wielu względów uregulowaniem swoich rzek i stworzeniem dogodnych komunikacji wodnych.

W związku z tem minister komunikacji wydelegował na kongres dyrektora biura dróg wodnych Ministerstwa

Komunikacji, inż. **E. Romańskiego**, jako stałego delegata na tego rodzaju zjazdy, oraz inż. **T. Tillingera**, jako delegata na XII kongres żeglugi. Inż. E. Romański został jednocześnie mianowany przewodniczącym delegacji polskiej.

Gdy czeski żandarm chce grać rolę zbójnika

Humorystyczne stanowisko władz wobec improwizowanego aktora film.

Prasa czeska notuje zakrawający na anegdotę wypadek, jaki miał miejsce w ostatnich dniach. Mianowicie jedna z czeskich wytwórni filmowych przygotowująca nakręcanie filmu „Janosik”, wyszukała na wykonawcę roli tytułowej

pewnego młodego żandarma, pełniącego służbę w Słowacji.

Władze przełożone uznały jednak, że żandarm **nie może grać roli zbójnika**. Dlatego też powinien wnieść podanie o **przeniesienie go na inne stanowisko w służbie państwowej**, poczem dopiero może uzyskać urlop, w celu odegrania roli zbójnika. Po skończeniu nakręcania filmu może on wnieść prośbę o **ponowne przeniesienie go do żandarmerji**, a prośba niewątpliwie zostanie uwzględniona.

Addis Abeba - miasto na które zwrócone są oczy całego świata

Na ilustracji jedna z głównych ulic Abisynji ulicą Ras-Mahonnen. Policjant (pod daszkiem) reguluje ruch uliczny.

Nawet taniec aryjki z Żydem uważany jest w Niemczech za hańbienie rasy

„Nar. Socj. Korespondencja Partyjna” donosi o wypadku **postawienia pod przęzier we Wrocławiu pewnej kobiety aryjskiej**, żony szurmowca, której zarzucono **utrzymywanie stosunków z Żydem**. Napiętnowanie winnej odbyło się w formie **podania jej stosunku do wiadomości publicznej** przez dwóch przywódców

szturmówek.

Wnieiona przez ową kobietę do sądu skarga **została odrzucona**. Sąd powołał się w motywach m. in. na projekt ustawy karnej wniesionej przez min. Kerrla, według którego **taniec aryjki z niearyjczykiem podpada pod pojęcie hańbienia rasy**.

Feliks Jaworski

PIERWSZORZĘDNE - SPECJALNE

SKŁAD FUTER

PRZEDSIĘBIORSTWO FUTRZANE
WŁASNA PRACOWNIA
GWARANCJA ZA FASON I WYKONANIE
NAJNOWSZE MODELE
PRZECHOWANIE LETNIE
WIELKI WYBÓR

ZAUFANIE

SOLIDNOŚĆ UPRZEJMOŚCI

BYDGOSZCZ
ULICA DWORCOWA 85 TELEFON 1841.

8014

I.

POTOMEK KRÓLOWEJ SABY

Jej cesarsko - królewska wysokość, królowa Wielkiej Brytanji i Irlandji, ukończyła w lutym 1863 roku czterdzięci trzy lata. W młodzieńczych swych czasach, ta mała, energiczna kobieta odrzucała wszelkie propozycje małżeńskie i w ciągu długich lat przyzwycała się już Europa i cały świat do rządów wdowy na angielskim tronie.

Można sobie wyobrazić zdumienie i wesołość londyńczyków, kiedy w tymże lutym 1863 roku zjawił się nowy konkurent. Ukazał się zresztą nie osobiście, tylko zaofiarował królowej swą rękę w liście przekazanym angielskiemu konsulowi w Massaua. Dziwne te oświadczenia zaczynały się od słów:

„W imię Ojca i Syna i Ducha św., Amen!”

Dokumentując w ten sposób swą pobożność, przedstawiał się z całą skromnością w dalszym ciągu:

„Od sługi Bożego, Syna Dawida, Syna Salomona, Cesarza Cesarzy Etoppii, Teodora”.

A ponieważ dla kobiet należy być delikatnym i umieć im schlebiać, pisał, co następuje:

„Do Wiktorji, Królowej Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanji i Irlandji, która przewyższa wszystkich książąt i panujących wszystkich państw, Obrończyni wiary, Wspomożycielki biednych i uciemiężonych”.

Nikt nie może wiedzieć, co się działo w sercu kobiety, władającej 400 milionami poddanych. Ponieważ jednak była królową, wiedziała, co jej przystoi, i w koszu, danym Synowi Dawida i Salomona, złożyła różne przyjacielskie dary, chcąc pocieszyć czarne serce „cesarza cesarzy”. Między innymi znalazł się tam piękny, mały pistolet z kosztowną, inkrustowaną rękojeścią, chociaż właściwie nie był to zbyt subtelny wybór dla odpalonego konkurenta.

A jednak cesarz Teodor miał jak najlepsze zamiary.

„Nasz związek”, pisał w liście, „połączy dwa największe mocarstwa na świecie, Cesarstwo Zachodu i Cesarstwo Wschodu Słońca, a zarazem przyczyni się do spełnienia przepowiedni”.

Ale tak już się dzieje na tym świecie: nie wszystkie odwieczne przepowiednie się sprawdzają....

Ponad tysiąc lat panowali w górzystych okolicach wschodniej Afryki, zwanych przez nas Abisynją, a przez tubylców Habesz — cesarzowie, którzy nazywali siebie synami Dawida i Salomona.

Podobno legendarna królowa Saba, na trzy tysiące lat przed nazwaniem jej imie niem pewnego gatunku papierosów, wędrowała ze swej południowo - afrykańskiej ojczyzny do Palestyny dla złożenia królowi Salomonowi oficjalnej wizyty. Wdług podań abisyńskich skutkiem owej dyplomatycznej podróży był syn — i on to później przeprowadził Etopjów przez morze do ich nowej górskiej ojczyzny.

Odtąd ktokolwiek w Abisynji zalicza się do elity towarzyskiej i jest o sobie dobrego mniemania, uważa się za jego potomka, a tem samem za potomka Salomona, syna Dawida.

Również i matka Kassy, który później jako cesarz przybrał imię Teodora, pochodziła z biblijnego rodu. Owdowiały wreszcie, syna swego wychowywała wysoko w górach, w klasztorze Czankar nad „Błękitnym Okiem” jeziora Tsana. Jak orle gniazdo ucepiiony jest ów klasztor na bazaltowych skał, w górach sięgających w tem miejscu 3.600 metrów wysokości.

Młoda wdowa pozbawiona wszelkich środków i pomocy, wędrowała żebrząc, zbierała ziola, będące podstawą abisyńskiej medycyny i sprzedawała je na jarmarkach po górskich miasteczkach. Bo życie człowieka w Abisynji jest dziwnie zmienne i podobne upalnym dniom lata, następującym po mroźnych nocach zimy. Nagle strąca rodziny naczelników plemion w objęcia nędzy. Nagle też przynosi żebrakom najwyższe zaszczyty...

Kassa nie żywił ambicji zostania mnichem koptyjskim. Pustka formulek wyznaniowych nie dawała Kassie spokoju wewnętrznego, choć to wyznanie było jednym z najstarszych chrześcijańskich, ale od niepamiętnych czasów pozabawione treści i życia. Zaledwie bowiem niektórzy jego kapłani rozumieją coś nie coś z egipsko - koptyjskiej modlitwy, którą odmawiają, a używanie własnego ich języka jest przez rytuał zakazane. Kassa nauczył się w Czankarze jedynej rzeczy, którą klasztory abisyńskie mogą wpoić, i jedynej, którą te dziwne kościoły podtrzymują: dumy z tego, że ma w sobie krew abisyńską i nienawiści do muzułmanów, którzy zwartą masą zamieszkują górną Abisynję.

Przed tysiąc dwustu laty koptyjscy chrześcijanie Egiptu sprowadzili do kraju Arabów, podobno z nienawiści do Greków. Wtedy powstał jakby mur pomiędzy chrześcijańskim państwem Afryki Wschodniej i wielkim światem chrześcijaństwa. W ciągu stuleci zaporą ta rosła, chociaż w czasach średniowiecza nigdy nie wygasła całkowicie pamięć o chrześcijańskiej Etoppii. Koło 1470 roku objechali Portugalczycy Afrykę w poszukiwaniu legendarnego państwa „Kaplana Jana”, a to, że zamiast niego znaleźli Indje, tak jak Kolumb zamiast Chn — Amerykę, było przypadkiem, a nie celem.

(Dalszy ciąg nastąpi).

powiatu świeckiego z przewodniczącą p. Parczewską na czele.

Koło liczy członkin 26. Podczas 7-letniej swej działalności Koło przeprowadziło około 90 zebrań ogólnych, na których wygłaszano referaty z dziedziny gospodarstwa domowego i wiejskiego, a więc z hodowli drobitki, trzody chlewnej, o dojeniu krów, karmieniu cieląt, hodowli nasion warzywnych, o uprawie warzyw, pielęgnowaniu drzew owocowych itp. Referaty wygłaszali zamiejscowi prelegenci oraz członkinie same.

Celem przysposobienia fachowego członkin, urządzono szereg kursów przy współudziale instruktoerek i instruktorów Izby Rolniczej i Zrzeszenia Kół Gospodyń Wiejskich na Pomorzcu.

Kursów odbyło się 9 przy przeciętnej frekwencji 20 osób, a mianowicie kurs ogrodnictwa i sadownictwa z hodowlą drzew i wychowu kurcząt, sorowarstwa, 2 w zpięku ciasta i pierników, przetworów owocowych, szycia i haftowania, prania i prasowania.

Poza działalnością oświatową Koło zorganizowało wydział gospodarczy do Gólszyc, Świecia, Osia i Grupy, gdzie zwiędzały członkinie wzorowo prowadzone gospodarstwa, ogrody, chlewy, obory, kurniki, kuchnie i spiżarnie. Krajoznawcze wycieczki odbyły się do Poznania, Częstochowy, Krakowa, Chelma, Grudziądza, Sartowic i bliższej okolicy.

Oprócz tego bierze Koło żywy udział w wszelkich imprezach, urządzanych na terenie miejscowym, dając chętnie swoją współpracę i pomoc finansową, której również nie szczędzi na wezwania komitetów powiatowych na cele społeczne.

KURS WYPIEKU CIAST W KOLE G. W. LINIEWO,

POWIAT KOŚCIERSKI

Staraniem tutejszego nowozałożonego Koła G. W. odbył się w dniach od 15-20 lipca br. kurs wypieku ciast pod kierownictwem instruktorów K. G. W. p. Stankiewiczówny z Kościerzyny przy udziale 20 członkin Koła.

W podobny sposób chętnie się przed oczami przechodnia z wieczora i inne zabawkowe i reprezentacyjne gmachy: „narodne divadlo” — opera położona nad bulwarem, „Prasna brana” — dawna prochownia, wiaćciwa wieża podobna do widzianej przy moście. Leży ona na granicy nowego i starego miasta. Tak samo oświetlony jest ratusz z czterogranistą wieżą.

Gmachy te ploną całe w świetle czujnych na architekturę reflektorów na znak święta... nie z racji innego przyjazdu, lecz Międzynarodowego Zjazdu Katolickiego.

Najwspanialej zarysowuje się na tle ciemnego nieba w górze zamkowe „Hradczany”, dumne ze swej starej strzelistej gotyckiej świątyni św. Wita, królującej na samym szczycie, a wsparciej jak gdyby na ogromnym masywie murów zamkowych.

Cała kaskada światła spływa stamtąd ku ciemnym wodom Włtawy i kuś wzrok i wjeź i każe znów zawrócić i patrzeć w górę i na wodę i wciągnąć piękny widok.

„Hradczany” to czeski Wawel, to ich дума. Jest to właśnie ta ich „ziłata” Praga, wzniesiona wysoko ponad ruchliwym, żywym, wielkimi miastem pracy. Syci ona pięknie swym mieszkańców załatanymi po krętych i prostych ulicach życia...

Po tym widoku wracam spokojnie do hotelu, aby od rana ruszyć na zwiedzanie Pragi przy świetle dziennym, w normalnym ruchu ulicznym, a nie z okien luksusowego auta.

RUCH KOBIECY NA POMORZU

ORGAN KOMISJI POROZUMIEWAWCZEJ ORGANIZACJI KOBIECYCH POMORZA DODATEK BEZPŁATNY DO WYDAWNICTW „DNIA POMORSKIEGO”

J. E. Ks. Biskup Chelmiński i Morski dr. Stanisław Okoniewski

o obowiązku wyborczym obywateli

J. E. Ks. Biskup Chelmiński i Morski dr. Stanisław Okoniewski opublikował oświadczenie następującej treści:

W ostatniej jeszcze chwili podnoszę głos, by diecezjanom swoim przypomnieć obowiązek uczestniczenia w wyborach. Usuwanie się od nich nie tylko pozbawia wpływu na kształtowanie się losów Ojczyzny, ale wylwarza nadto niebezpieczny precedens na przyszłość. Skoro część społeczeństwa odzwyczai się teraz od oddania głosu wyborczego, trudno będzie zachęcić ją i spowodować do głosowania w przyszłości. W pracy nad rozwojem potęgi i mocarstwowej narodu nie należy — tak samo jak nad udoskonaleniem własnym — nigdy rękę opuszczać, chociaż nie osiąga się zrazu celu zamierzonego. Chęć przerywania życia politycznego mści się tak, jak się mści chęć przerywania życia indywidualnego. Dlatego bierzmy wszyscy udział w wyborach! Pelpin, dnia 4 września 1935.

Stanisław W. Okoniewski

Biskup Chelmiński

Odezwa

Komisji Porozumiewawczej Pomorskich Organizacji Kobietych

K O B I E T Y

Jeszcze tylko jeden dzień do nowego, do nowego, do nowego, na nowych podstawach wybranego Sejmu.

Zniknęły partie, zniknęły numerki, pod którymi się kryli często rozmaiti partyjniacy. Mamy teraz możliwość wybierania ludzi do których mamy zaufanie.

Aczkolwiek w żadnym okręgu na Pomorzu nie mamy swej przedstawicielki, to jednak w zrozumieniu obywatelskiego obowiązku, stanieny karnie do urn wyborczych, aby zatokumentować że jesteśmy karnymi obywatelkami kraju, że chcemy brać udział w pracach państwowych, że tak jak zawsze staniemy na każde wezwanie mające na celu dobro Państwa.

KOMISJA POROZUMIEWAWCZA POMORSKICH ORGANIZACJI KOBIECYCH:

Pom. Zrz. Związku Ziemianek.

Związek Pań Domu.

Związek Pracy Obywat. Kobiety.

Rodzina Policyjna.

Rodzina Rezerwistów.

Rodzina Urzędnicza

Przysposobienie Wojskowe Kobiety do Obrony Kraju.

Związek Kół Gospodyń Wiejskich.

Komisja Okręgowa Pracy Kobiety przy Zw. Strz.

Rodzina Leśnika.

Rodzina Wojskowa.

Ze Związku Pań Domu

Po ferjach letnich, które obfitowały w liczne zebrania towarzyskie członkin w Cukierni Smoleńskiego i w Ogrodzie Botanicznym połączonych z przegadaniem pism i ręcznych robót — Związek rozpoczyna swą działalność od dnia 18 września.

Pierwsze zebranie odbędzie się w nowym dużym lokalu własnym przy ul. Krzyżackiej 5, I piętro przy udziale członkin i licznie zaproszonych gości i przedstawicieli pokrewnych organizacji kobiecych.

Poświęcenia dokona ks. prob. parafii lokalnej. Dla wygłoszenia odczytu na temat idei i celu Związku Pań Domu przyszedzie specjalnie zaproszona delegatka Związku Głównego w Warszawie p. Wanda Ładzińska.

Na przyjęcie gości Związek przygotowuje własny bufet i herbatkę.

Z najbliższych prac jesiennych przewiduje się zorganizowanie kursu galanterji konfekcyjnej dla członkin, kursu robót ręcznych i cyklu pozawo kulinarnych oraz przeskolenia obrony przeciwgazowej.

W czasie postoju pociągu - wystawy w Toruniu, Związek zorganizował zbiorową wycieczkę.

Letnie obozy wycieczkowe

Wprawdzie lato już minęło, niedługo czeka nas zima, ale właśnie dlatego rzućmy raz jeszcze z żalem okiem na te wszystkie rozkosze, które nam darzyło nas lato. Kto nie wykorzystat wszelkich możliwości przebywania wśród przyrody, na powietrzu, w słońcu, ten naprawdę popełnił wielki grzech przeciw samemu sobie.

Dla mieszkańców miast koniecznym jest, ażeby móc pograć się w rozkoszach lata, wyjazd chociaż na krótki czas z miasta.

Zowarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Kobiety w tym celu urządziło szereg obozów wycieczkowych dla kobiet z pracującą inteligencją i ich rodzin.

Prócz wycieczki i ćwiczeń fizycznych obozy, jak w Ciechocinku i Truskawcu, dały możliwość uczestnicznikom braania zabiegów leczniczych i to po bardzo znizowanych cenach.

Wogóle należy podkreślić niezmiernie przychylnie ustosunkowanie się zarządów uzdrowisk do obozów Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej Kobiety, idące na rękę we wszystkim uczestniczkom obozów.

Uczestniczki obozów rekrutowały się z całej Polski, z najróżniejszych zawodów, usposobień, pod względem wieku stanowiły istną mozaikę, zaczynając od młodych dziewcząt, kończąc na sędziwych babciach. Wszystkim jednak przyswiecał jeden cel: oderwać się na ten czas od zycia codziennego, zapomnieć o troskach, być młodą i wesołą, cieszyć się z otoczenia, polubić ruch i ćwiczenia fizyczne.

Członkinie Oddziału Toruńskiego brały również udział w obozach w Truskawcu, Ciechocinku, Benicjanach (kolo Zaleszczyk) i nad morzem, wynosząc jak najlepsze wspomnienia. Wszystkie uczestniczki obozów z żalem odjeżdżały, żegnając się: do następnego lata na obozie! H. J.

Jadwiga Jędrzejowska w Toruniu

Wielbiciele sportu tenisowego w Toruniu mieli 5 b. m. sensację nielada: Jadwiga Jędrzejowska grała poraz pierwszy na kortach Toruńskiego Klubu Lawn-Tennisowego.

Kto nie widział jej jeszcze, ten został oczarowany jej wspaniałą grą; zwłaszcza sportowcy, którzy mogą najlepiej ocenić jej mistrzowskie opanowanie tej trudnej gry, siłę i celowość uderzenia — to wszyscy czem zdobyła sobie wielokrotne mistrzostwo Polski, Walji, Anglii i Wiednia.

wał swoje życie zbirowe przy warsztacie pracy zawodowej czy samorządowej, daleki od wicewowego krykaczka...

Przygotowania skończone. Punktualnie o godzinie 12.05 przewodniczący, Komisarz wyborczy, dyrektor Szkoły Rolniczej otwiera zebranie. Krótko i rzeczowo. Mówi do ludzi, którzy wiedzą po co przyszli; nie przekonuje, nie...

Wszystko to przed nami, a my musimy być gotowi. W tym celu musimy być zorganizowani. Naszym zadaniem jest...

"Kobieta - to Polska"

— powieździał krótko Marszałek, gdy usłowano Kłedyś Indagować Go w kwestii kobiecej.

— Kobieta — to Polska — poszedł szept jak echo.

— Słyszala pani — rzekła do swej znajomej żona pewnego dygnitarza, gdy jej powtórzono te słowa: — Marszałek powiedział, że Polska — to kobieta. — Co pani mówi, tak powiedział? — zachłysnęła się z uniesienia pani druga: — Polska — to kobieta? —

Obserwowałam niezmierną zawziętość pani Nury zatrudzająca mnie swą elegancją. Letnisko, w którym znalazłam się w najbliższym sąsiedztwie, było pięknym wprawdzie, ale bezprezjentemalnym miejscem wypoczynkowym w Beskidach. Mimo to pani Nuna demonstrowała codziennie staranny maquiillage, manicure i pedicure. Jej wykalczowane paznogie...

— Ale czego się nie robi dla dzieci! — mówiła z westchnieniem najcięższej ofiary. Któregoś dnia wracałam wieczorem ze spaceru w dwie matkęskie pary i dwunastoletnim Jureczkiem, idącym obok matki. Panowie rozmawiali o rozwoju techniki ciężkiego przemysłu śląskiego, potem...

tak zaufać swej pamięci, by wśród tych 200 wymienionych, którzy na tego lub owego głosują? Ale niewiem: zawsze są i niechęć lepiej pilnują (choć myślę, że i tak nie wierzę, chyba... chyba że stanie się według ich najskrytych...

Wśród 6-ciu kandydatów jednego z okręgów, nazwał kandydatami większość, a drugich mniejszość. — Liczy głosów wahały się od 107-61. Resztę, matulcie kółko tych, o których tylko przyjaciele wiedzą, że mgliłyby być...

My kobiety — owe nieliczne kobiety — gwarzymy między sobą: "Czy też gdzie na jakimś dzisiejszym zbraniu ten zwarty mur marnymarek wybieże jaka koblucie... nie będzie posłanek w przyszłym Sejmie", wyrokując największą pesymistką, a optymistką podnosząc: "powoła ja Pan Prezydent do Senatu".

przeszli na temat pracy społecznej. Mąż pani Nury opowiadać zaczął wówczas o rezolucyjach wycoznaczonych sprytnego pana, który należąc do kilku organizacji i w żadnej nie nie robiąc — w opinii kół towarzyskich uchodził za niezwykle ofiarnego społecznika, który prócz odpowiedzialnej pracy zawodowej codziennie na trzy posiedzenia, a według relacji męża pani Nury — jedno tylko — w knajpie — odbywa...

Gdy panowie zatrzymali się, aby zapalić papierosa — pani Nuna rzekła sentencjonalnie: — Widzisz, Jureczku, jak to trzeba postępować w życiu, aby do czegoś dojść! — A zwracając się do panów: — On tego nie potrafi. On jest za ucziwy(1)...

Powiada Zeromski: "Nasze matki lekceważą sobie znaczenie matek wychowawczyń. Tymczasem urodzić dziecko, to wielka i cudowna sprawa, ale znowu nie dyplom na wychowawczynię. Potrafi to samo być obywatelka z rodu Karłów, czy papusasów."

Jureczek leży obok matki i opala się z minę miłośnicie znużoną. Spada na niego grad nakazów: "Jureczku, przewróć się na bok! Jureczku zasnąć na głowie! Jureczku posmaruj sobie nos waseliną! Jureczku, nie zginań kolan! Jureczku, zamknij oczy! Jureczku, czy nie jesteś głodny? Jureczku, połóż listek na oczach!..."

Delegatki do Zgromadzeń Okręgowych Pomorza

Na Pomorzu udział delegatek w zgromadzeniach okręgowych był poważny, zwłaszcza dzięki delegatkom wybranyim z list na mocy art. 33 ordynacji wyborczej.

Table with columns: Nazwa organizacji, Toruń, Grudziądz, Chojnice, Gdynia, Razem. Rows list various organizations like Izba Rolnicza, Rada m. Torunia, Rada gminy Gęsały, etc.

ZOFIA BOGUSŁAWSKA. W obliczu nowego roku szkolnego

Lato sprzyja zbliżeniu między dzieckiem a rodzicami. Letniskowy tryb życia oswojada matkę, ucodnienych, nieodzwyczajonych zajęć gospodarskich, utrop zwalnia ojca. Mała komórka społeczna, zwana rodziną, nabiera wobec tego rumieńców prawdziwego...

"Kobieta — to Polska" — powiedział Marszałek, a te pozornie zagadkowe słowa tłumaczyć się jasno dla każdego, kto zna jego życie rodzinne, głęboką miłość i czesć, jaką żywił dla matki. — Ten symboliczny hotel, jaki jej oddał, składające serce u stóp matki w Wilnie — ma swoją głęboką wymowę i jest wyrazem...

— O rany, o rany!... jęczy chłopak. Pani Nuna milknie na chwile, poczem grad zapętania i nakazów spada na Jureczka z podwójną intensywnością. Nagle chłopak zrywa się z łóżka i krzyczę: — Nie chcę słuchać głupełj mamy! — ucieka do lasu.

Styszałam, jak tego dnia pani Nuna długo spazmowała za ścianą. A gdy nazajutrz pierwszy raz bliada, smutna i bez grandeczy w głosie przyznała się bezradnie, że nie wie, jak postępować z Jurkiem — poczułam do niej sympatię. Radziłam zostawić mu dużą swobodę, zapewnienie towarzysztwo rówieśników, choćby chłopców wiejskich, czy nawet pastuchów, jeśli innego niema. Niech lazi po drzewach i strumykach, niech się drapie na góry, niech wyrzyna kozłkiem razem z nim, niech chodzi na raki o święcie... tylko niech nie leży beczymiel!... W szkole zaś radziłam — harcerstwu.

Polecamy z naszych składów względnie wprost z fabryk hurtowo i detalicznie:
CEGLĘ - CEMENT - WAPNO - ŻELAZO - PAPE - SMOŁĘ - GWOŹDZIE - WĘGIEL - KOKS
DRZEWO budulcowe, stolarskie, kolodziejskie i dykta wszystkich wymiarów, oraz wszelkie inne materiały budowlane wchodzące w zakres budownictwa po najniższych cenach.
ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE Sp. z o.o. GDYNIA, ul. Gdańska 15.
M. KRENSKI o. Telefon nr. 26-30 i 27-31 7322
Oddziały: Orłowo Morskie (prz. dworc.) telef. 91-19.
 Toruń, Rybaki 1-3, telef. 15-06.
 Grudziądz, Mickiewicza 23, telef. 14-13.
 Tczew, Sobieskiego 38/39, telef. 14-04.
 Chojnice, Warszawska 11.

FABRYKA ODZIEŻY ZAWODOWEJ
B. HILDEBRANDT, Poznań
OTWORZYŁA W GDYNI
 dnia 30-go sierpnia br. ul. Świętojańska nr. 87
ODDZIAŁ
SPECJALNIE ODZIEŻY
ZAWOD. I OCHRONNEJ

POLECA wszelką odzież ochronną dla handlu, przemysłu, rzemiosła, szkół, urzędów, szpitali i gospodarstwa domow.

7614

TEN KOŁNIERZYK
 marki
OPUS
 jest wygodny, elegancki i trwały

Przedstawiciela-
drogerzysty
 na stałą posadę na województwo pomorskie i część poznańskiego za dobrem wynagrodzeniem **poszukuję od zaraz.**
 Zgłoszenia pisemne proszę skierować do Adm. „Dnia Pomorskiego” Toruń pod nr. 7943.

ZA nadesłane nam Świadectwa Tymczasowe 7791
3% Pożyczki Inwestycyjnej
JUZ
 można nabywać w równowartości najnowocześniejsze **RADJOAPARATY** lampowe gwarantowane na okres 2 lat.
Polskie Zakłady RADJO-PHONET
Gdynia, ul. Starowiejska 3, tel. 20-37.
 Dokładne prospekty wysyłamy bezpłatnie na żądanie.

FUTRA
 najdroższe, odpowiednio wykonuje popularny w Bydgoszczy **Stanisław Rudak,** Dworcowa 70. (6685)
 Stupniestwom fachowiec

Wróciłem 8016
Dr. Jłowicki
 Specjalista w chorobach skórnych
 Godziny ordynacji: od 10-12 i 4-6.
 Telefon 21-06 **Bydgoszcz** Gdańska 36

Wróciłem
Dr. med. A. Kerz 7964
 choroby wewnętrzne i dzieci
Bydgoszcz, Dworcowa 12 I. piętro.
 Godziny przyjęć: 10-12 i 4-6. Tel. 19-88.

Wróciłem
Dr. Szubert specjalista w chorobach skórnych 8018
 Przejmuje 11-1 i 4-6cej.
BYDGOSZCZ, Dworcowa 14.

TORUN
Naprawę wszelkich MASZYN ROLNICZYCH
 uskutecznią szybko i tanio **Firma „PEDAB”** w Toruniu, ul. Koszarowa 15/17 (1039)

ZESZYTY bruljony i wszelkie przybory szkolne poleca najtaniej **KONRAD SZMIDT** Toruń, Wielkie Garbary 21 (lokal „Księgarni Toruńskiej”) telefon 22-80. 7429

Piecy - kaflowe białe i kolorowe cegły szamotowe posadzki terrakotowe i płyty glazurowane polecają po najniższych cenach

BYDGOSZCZ
Na sprzedaż domy, majątki i młyny. Jednocześnie poszukuję różne objekty domów i majątków do sprzedaży. **Malek,** Bydgoszcz, ul. Gdańska nr. 46. 8015

GRUDZIĄDZ
Meble
 w wielkim wyborze i w solidnym wykonaniu po cenach fabrycznych poleca **Otto Kahrau** GRUDZIĄDZ Tel. 1692, Sienkiewicza 16

Zyrandole elektr. lampki nocne lampy stołowe wykonane w własnej pracowni **Pierwszorzędnej jakości!** Niskie ceny! Niskie ceny!
Ad. Kunisch Grudziądz, Toruńska 4. Tel. 15-96. [8000]

Na odpust do Piasezna wychodzi autobus w niedzielę rano o godz. 7-jej. Powrót o godz. 17-jej. Do Rywałdu o godz. 9-jej z dworca autobusowego. Telefon 1691. 8001

PRZYBORY **BIUROWE I SZKOLNE** Najwyższe ceny! Największy wybór!
I. WŁOCH TORUŃ, Przedzamcze 9. Tel. 17-26. 7963

Mundurki szkolne najtańsze i najtrwalsze z materiałów
F-y „BŁAWAT” Toruń Szeroka 36 — Telef. 22-24 8025

BRACIA PICHERT Sp. z o.o. Toruń, ul. Przedzamcze 7. Chełmża, ul. Kolejowa 9. Chojnice, Szosa Gdańska 38.

Agronom wyższym wykształceniem, 4-letnią praktyką obejmującą posadę pomocnika gospodarczego. **Dekowski,** Bydgoszcz, Gdańska 110, m. 4. 7965

UWAGA! **FUTRA** Toruń, Nowy Rynek 11. Na nadchodzący sezon przygotowuję oraz wykonuję fachowo i solidnie ze skór własnych według najnowszych modeli paryskich po cenach najniższych. Zwiedzenie nie obowiązuje konna. 7128

Teczki rańce, fartuchy szkolne, piórniki, pantofle gimnastyczne, sweterki poleca najtaniej **Czesław Deutsch,** Toruń ul. Św. Katarzyny 12, ul. Kościuski 9. (7511)

Podczas pokazu ogrodniczego w „Fivoli” - Bydgoska 12 wystawiam od 7-go do 10-go września b. r. najnowsze odmiany kwiatów: **dalji • mieczyków • róż** rośliny doniczkowe, drzewka i t. p.
B. Hożakowski Zakłady Ogrodnicze Toruń, Wybickiego 8035 Telefon 2192.

Materiały budowlane
 Portland Cement
 Wapno
 Gips - Kreda
 Trzcina
 Kafle w różnych kolorach
 Marmur
 Szamotowe cegły i mąka
 Płyty kamionkowe glazurowane
 Koryta glazurowane
 Rury glazurowane i cementowe
 Dźwigary
 Gwoździe
 Papa smolowcowa i bitumiczna
Smoła destylowana
Lepnik-Pak
Karboleum
 Smoła drzewna dostarczają po cenach fabrycznych

Udzielam lekcji stenografii. — Grudziądz, Rynek 13. 7998

Posiadam 8.000 zł. gotówki, oczekuję uczciwych propozycji. Zgłoszenia Tczew, skrzynka pocztowa 9. 8012

W sprawach wojskowych wszelkie pisma, prośby, wnioski, rekursy załatwia **W. Piachtowski** mjr. K. S. w stanie spoczynku. Grudziądz, ul. Stara 20, 7710

Mundury PW. dla szkolnych hufców P.W. Rezerwistów, Strzelców itp. dostarcza zbiorowo i pojedynczo po cenach hurtowych **Wł. Czyżewski** Wytwórnia konfekcji Toruń, Wielkie Garbary 21. 7621

Bruljony, zeszyty i wszelkie inne artykuły szkolne najtaniej w firmie

MEBLE różnego rodzaju w solidnym wykonaniu po cenach konkurencyjnych poleca **Zenon KOWALEWSKI** TORUŃ, Nowy Rynek 18, telefon 1332 7720

Maszyny do pisania „Royal” złotych 315,— dostarcza **Weimann,** Bydgoszcz, Pl. Weysenhofa 3. tel. 13-87. 8022

Kosmetyczny Gabinet **Zofji Mikuszewskiej,** Grudziądz, ul. Ogrodowa 13, indywidualna pielęgnacja i usuwanie wszelkich defektów skóry i włosów. Farbowanie włosów, rzęs i brwi, oraz artystyczne ich regulowanie. Racjonalny dobór kosmetyków. Maseczki: na podbródku dla starszych lub otyłych pań. Ceny przystępne. Gabinet czynny od 5 września. 7999

Venzke i Duday Grudziądz Małomłyńska 3-5. 7325

NA ROK szkolny polecam: rańce teki piórniki torbki do śniadań. **Wielki wybór!** **FIRMA M. SIECKMANN** wł. A. FREINING Toruń, Szczylna 4. 7381

MEBLE wszelkiego rodzaju w solidnym wykonaniu kupisz **najkorzystniej** w Fabrycznym Składzie Mebli **Wincenty Gralewski** Toruń, ul. Prosta 21 Obsługa rzetelna. 6304

WARSZAWSKI SKŁAD FUTER Toruń, Szeroka 7. telef. 13-89 **Polecamy na sezon nadchodzący wielki wybór wszelkiego rodzaju futer. Ceny bezkonkurencyjne. Warunki dogodne.** 7387

Meble kupisz, sprzedasz lub zamienisz najkorzystniej w Fmiej Śląski Dom Mebli, Bydgoszcz, Dworcowa 84. 7193

Tarcze zapędowe, kleszcze stolarskie, rączki do pił, masowe wyroby drobne **Herkules,** Bydgoszcz telef. 30-93. 7418

Meble artystyczne najkorzystniej kupisz w fabryce mebli **E. Bronikowski i Syn,** Bydgoszcz, Nakleńska 133, telefon 3158. 6475

Młoda niemiecka nauczycielka, udziela lekcji języka niemieckiego prywatnie dla dorosłych i dzieci. **Grudziądz, Młyńska 18, m. 6.** 7940

MEBLE tanio i solidnie wykonane kupisz w firmie **St. Adamowicz** Grudziądz, ul. Toruńska 12 telefon 1932 7511
 Przekonać się można, kupno nie obowiązuje.

Rower używany, w dobrym stanie kupię. Oferty do Administracji „Dnia Pomorskiego” pod 7751.

5 pokoi Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 10. 7017

„Wera!” poleca dykty i szkło okienne po cenach fabrycznych **Grudziądz, ul. Toruńska 25** 7867

Młynarz rutynowany na samodzielny stanowiąc potrzebny od zaraz. **Młyn Parowy** w Papowie Biskupim, pocz. Dubielno koło Chełmży, stacja kolejowa Wrocławki. 7993

Jasnawidza — grafologa **Vapuro** przewidnie to klucz Nowego Zycia! Zwracający każdy Jzkuje — wygrywa los. Nadesłaj pismo, datę urodzenia — złoty znaczkiem. **Kraków, Wielopole 3. [7932**

